

Peter Lauremberg Henricus Starcke

Semicenturia Aphorismorum De Creaturarum visibilium nobilissima, Homine

Rostochii: Reusnerus, 1638

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn729597288>

Druck Freier Zugang

R U phil 1638
Peter Laurentius
Heinrich Starke

SEMICENTURIA
APHORISMORUM

De

Creaturarum visibilium nobilissimâ,

HOMINE,

QUOS

Jovâ Optimo Maximo auspice,

Consensu

FACULTATIS PHILOSOPHICÆ

Sub Presidio

VIRI

EXCELLENTISSIMI EXPERIENTISSIMI

DN. PETRI LAUREMBEGI,

Phil. & Med. D. & Pof. Præceptoris & Fauto-
ris fui æternùm venerandi,

Publicæ Doctorum difquisitioni exponit

HENRICUS STARCKE

Neoburgô-Lunæburgicus.

*In Auditorio Majori Kal. Sept.
horis Matutinis.*

✻(O)✻

ROSTOCHII,

Typis JOHANNIS REUSNERI,

ANNO M. DC. XXXVIII.

XLIX

Schlus
pfeil

A

HOMINE

2002

DA PETRI LAUREM BIC

HENRICUS STARCK

1926 f 450

THE JOHANNIS RESNERI

ANNO M DC XXXVII

PROOEMIUM.

OMnibus modis admirandus Mundi Opifex Deus Opt. Max. pro summa sua, quâ ab æterno existit, sapientia & potentia bonitateq; ineffabili, varias quidem & multiformes, easq; omnes & singulas bonas, & perfectissimas produxit sub initio creaturas, & in hunc usq; diem potenter conservat. Inter omnes tamen (si solas excipimus Intelligentias) non est, quæ cum Homine de præstantiæ ratione ullo pacto possit decertare. Is enim solus non tantum totius Macrocosmi hujus sensibilis & temporalis, omniumq; tam simplicium, quam mixtorum, imperfectè, perfectè, Elementorum, Meteororum, Mineralium, vegetabilium, animalium, sed & ipsius Mundi Archetypi, Essentialis, immortalis & imperscrutabilis Sapientiæ, Dei, imaginem in se gerit. Usq; adeò ut D. Nazianzenus rectè dicat: *Hominem à Deo post reliqua factum esse ut Deus in ipso exprimeret, veluti sub brevi quodam compendio, quicquid diffuse antea fecerat, omnia videlicet membra totius Mundi: Adde, sui ipsius etiam imaginem.* Hæc cum ita sint, quis me olei aut operæ pretium deperditurum arbitrabitur, si brevissimarum, seu Thesium, seu Aphorismorum productione, ad paulò diligentiorè & accuratiorè considerationem tam excellentis & eminentis creaturæ dederò occasionem? Sit igitur (*quod felix factumq; sit!*)

APHORISMUS I.

Homo omnium animalium perfectissimum & præstantissimum est.

II. Non

II. Non dico, creaturarum; sed animalium, ob causam ante datam.

III. Non dico: perfectum & præstans, sed perfectissimum & præstantissimum; quia omnibus prælatum volo.

IV. Cur autem perfectissimum & præstantissimum appellem, partim ex jam dictis patet, partim ex dicendis adhuc, & præcipuè partium explicatione, constabit.

V. Absolvitur enim homo duabus partibus essentialibus, Corpore Organico, & Anima rationali Quorum illud materiæ, hoc formæ vicem sustinet. Illud. Hominem cum universo Mundo visibili communicare; hoc cum Divina Mente & Angelis symbolum habere facit.

VI. Partes pono duas, quia non admittimus hîc cum nonnullis viris, alias magni nominis & eruditionis tertiam partem ab utraq; diversam, Spiritum scilicet Syderium, Æthereum & Astralem & tanquam medium utriq; proportionatum, cujus officium sit, animam, ceu spirituale & incorporeum quid corpori crasso & terreno sadunire & copulare, quemadmodum nodo, glutine aut confœderationis vinculo extrema aliqua connectuntur.

VII. Et ut à parte nobiliore nostra se quasi primum eferat oratio, animam rationalem primo loco tractabimus: Quæppè quæ omnis vitæ in homine principium est. Ut ait Philosophus 2. de anim, cap. 2. text. 18.

VIII. Hæc, ut dictum, Forma hominis est: Non solum secundum gradum vitæ vegetativum & sensivum, sed maxime secundum gradum intellectivum, seu quatenus est rationalis & intellectiva: Quæ ita demum hominem à brutis animalibus specificè distinguat.

IX. Atq; hoc adeo verum est, ut nulla alia hominis, vel Anima, vel Forma detur; ipsa enim tribuit homini esse completum, h. e. constituit rem sub certa specie ultima, adeoq; principium

no. 11

cipium est omnium prædicatorum essentialium, quæ de homi-
ne dicuntur.

X. Est autem anima rationalis actus primus substantialis
corporis humani, spiritualis & incorporeus.

XI. Dico actus corporis humani: ideò quia ad illud
ipsum tanquam proprium suum perfectibile & potentiam sibi
proportionatam, essentialem respectum, quem transcen-
dentalem vocant, obtinet; ut etiam unionem cum cor-
pore naturaliter appetat ac desideret, cum ab ipso est se-
parata.

XII. Dico substantialis: non quasi statuum partes totius
per se esse in prædicamento, sed quia anima rationalis sub-
stantia quidem est, quæ inter omnes formas sola per se sub-
sistit, sed incompleta & partialis, ideoq; ad prædicamentum
substantiæ, ut pars essentialis hominis, reducitur.

XIII. Dico spiritualis & incorporeus: quatenus à corpo-
re neququam dependet, sed in illo toto tanquam subjecto, seu
sede adæquata omnibusq; & singulis ejus partibus indivisi-
liter existit, ita ut una eademq; anima sit in una parte corporis,
quæ est in altera.

XIV. Et sicut una, eademq; anima est, quæ per totum
corpus diffunditur, sic etiam specie, non verò numero ea-
dem est anima, quæ per genus humanum divulgatur & ex-
tenditur: Hoc qui non vult admittere, tot individua hu-
mana ex identitate formæ unum hominem esse statuat ne-
cessum erit.

XV. Hic quoq; ventilanda veniret illa quæstio: utrum
anima rationalis per traducem propageretur, an verò à Deo ex
nihilò homini infundatur? Sed quia ejus tractatio pro-
lixioris est indaginis, nostram illam non faciemus. Licet utraq;
sententia habeat magnos viros defensores.

XVI. Sequuntur potentiaë vitales seu facultatis & vires animæ humanæ, quas quum dignitate reliquas hominis affectiones antecellunt merito hic subijcimus, utpote ad quas cætera quodammodo referuntur, ac destinantur.

XVII. Eæ verò sunt qualitates secundæ speciei, quibus tanquam particularibus ac determinatis agendi principijs, anima omnes vitæ functiones edit.

XVIII. Ideoq; eædem realiter, tum inter se, tum etiam ab anima differunt.

XIX. Distinguuntur autem essentialiter, ut habet vulgatum axioma, per actus objecta: ad quæ scilicet essentialiter referuntur, atq; à quibus speciem seu essentialem rationem accipiunt.

XX. Promanantes indefinite & perpetuo fluxu: vel ab anima *corpori juncta*; quas organicas potentias dixeris, ideo quia organis corporeis tanquam subjectis suis homine adhuc integro insunt, nec animam post corporis interitum comitantur.

XXI. Has duùm generum esse constat 1. est potentiarum vegetativarum, quæ omnium vitæ vegetativæ functionum principia sunt, quippè per quas, tum species, tum individuum conservatur, 2. est potentiarum animalium, quas cum brutis animalibus communes habemus, consistentes præcipuè in sensu, appetitu, & spontaneo naturæ ductu & motu.

XXII. Vel ab anima *corpori non unita*; quas inorganicas merito hinc inde potentias nuncupamus, quod nullis infint organis corporeis, per quæ functiones suas exercent, sed ipsi rationali animæ aded indissolubiliter & externo nexu inhaereant, ut eandem post separationem à corporeis sequantur & comitentur.

XXIII. Quales sunt intellectus & voluntas.

XXIV. Intellectu ceu facultate inorganica animæ rationalis utitur homo ad cognoscenda & dijudicanda objecta intelligibilia, primario tamen & per se Entia realia positiva.

XXV. Voluntate ad bonum intellectū apprehensū & monstratum liberè prosequendum, & malum, quatenus est malum, averſandum.

XXVI. Hæc de altera hominis parte, essentiali, Anima. Sequitur altera nempe Corpus humanum.

XXVII. Est illud principium hominis materiale, animæ rationalis subiectum seu domicilium & organum.

XXVIII. Compositum, præter id, quod ex quatuor elementis miscetur, tripliciter, 1. ex tribus substantijs, spirituoſa, humida & solida, 2. ex partibus homogenijs, & deniq; 3. ex partibus heterogenijs.

XXIX. Spirituoſa seu spiritus inſitus est tenuiſſima ignea & aerea præcipuè naturæ substantia, ſingulis partibus ſimilibus seu homogenijs inexiſtens, facultatum animæq; univerſale organum, quo omnes vitæ functiones feliciter obeuntur.

XXX. Humida seu humidum primigenium, aliàs humor radicalis, est ſpiritus inſiti domicilium, caloris naturalis vehiculum, & partium ſolidarum vinculum.

XXXI. Solida est substantia denſa ac craſſa, ſpiritum inſitum & humorem radicalem continens, quæ toti composito conſiſtentiam ad functiones vitales obeundas maxime neceſſariam conſert, qua robur ſingularum partium continetur.

XXXII. Partes homogeneæ, quæ dividuntur in partes ſibi ſimiles id est, ejusdem rationis & nominis cum toto & inter ſe, vel ſunt ſolidæ vel carnoſæ.

XXXIII. Solidæ quæ vulgò ſpermaticeæ ideò dicuntur, quod ex craſſamento ſeminis primùm generentur, licet deinde à ſanguine incrementum capiant, ſunt 1. os & cartilago. 2. ligamentum & tendo. 3. Membrana. 4. Fibræ.

XXXIV. Venæ, arteriæ & nervi, quæ vulgò huc referuntur, rectius partibus heterogeneis adnumerantur.

XXXV. Caræ

XXXV. Carnosæ calidioris & humidioris sunt temperamenti ac solidæ, indeq; vulgò sanguineæ diætæ, quod ex materno sanguine solidis partibus affuso præcipuè generentur; quæ tamen, licet multiplices aliàs sint, non diversitate temperiei, vel accidentium varietate solùm, sed etiam per differentiam specificam trium præcipuè dicuntur tamen carnis esse generum, scilicet musculorum, glandularum & viscerum.

XXXVI. Reliqua in corpore humano homogenia, non verè & propriè diætæ partes humani corporis esse possunt, quoniam vita destituuntur, videlicet contenta, ut humores alimentarij tum excrementij & spiritus, item adeps, pili, ungues & cuticula.

XXXVII. Partes heterogeneæ quæ aliud nihil sunt, quam membra, dividunt corpus in truncum & artus.

XXXVIII. Ille ceu maxima corporis pars vicissim dividitur in tres ventres; ventrem scil. infimum seu abdomen, medium seu thoracem, & supremum seu caput,

XXXIX. E quibus ventriculum & hepar, nec non cætera alimenti præparationi ac distributioni excrementorum generationi & ejectioni, dicata organa, venter infimus, ut partes facultatis vegetantis præcipuè continet. Cor & pulmones venter medius, ut organa vitalis facultatis. Cerebrum & plerorumq; sensuum instrumenta, quæ facultati animali, imprimis sentienti inserviunt, caput comprehendit.

XL. Artus sunt membra, quæ ramorum instar ab arbore dependentium trunco humani corporis adnata sunt ac in hærent, facultati animali motrici præcipuè inservientia, ut manus & pedes.

XLI. Et cum ex Medicorum sententia tres partes principes sunt in homine, cerebrum, cor & hepar, merito hic quaeritur, cuinam inter illas principatus debeat.

XLI. Non.

XXV. Voluntate ad bonum intellectu monstratum liberè prosequendum, & malum, lum, averfandum.

XXVI. Hæc de altera hominis parte, e Sequitur altera nempe Corpus humanum.

XXVII. Est illud principium hominis rationalis subjectum seu domicilium & organum

XXVIII. Compositum, præter id, quo mentis miscetur, tripliciter, 1. ex tribus substantiis humida & solida, 2. ex partibus homogenijs, & 3. ex partibus heterogenijs.

XXIX. Spirituosa seu spiritus insitus est & aeræ præcipuè naturæ substantia, singularibus seu homogenijs inexistens, facultatum & sensuum organum, quo omnes vitæ functiones se

XXX. Humida seu humidum primigenium radicalis, est spiritus insiti domicilium, calor & visus organum, & partium solidarum vinculum.

XXXI. Solida est substantia densa ac visum & humorem radicalem continens, dispositio consentientiam ad functiones vitales ob necessariam confert, qua robur singularum organorum conferretur.

XXXII. Partes homogeneæ, quæ divi sibi similes id est, ejusdem rationis & nominis sunt, vel sunt solidæ vel carnosæ.

XXXIII. Solidæ quæ vulgò spermaticæ quod ex crassamento seminis primùm generantur, ad sanguine incrementum capiunt, sunt 1. os & 2. Membrana & tendō. 3. Membrana. 4. Fibræ.

XXXIV. Venæ, arteriæ & nervi, quæ sunt, rectius partibus heterogeneis adnumerantur.

the scale towards document